

بررسی تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان

ملیحه خیمه^۱، فرشته مسعودیان^۲، شقایق روحانی^۳، سیده ملیحه شاهچراغی^۴

۱- کارشناسی علوم تربیتی، آموزگار، کد پرسنلی: ۹۳۹۷۲۳۵۶

۲- کارشناسی علوم تربیتی، آموزگار، کد پرسنلی: ۹۳۹۷۵۷۶۱

۳- کارشناسی علوم تربیتی، آموزگار، کد پرسنلی: ۹۴۰۰۱۸۳۸

۴- کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، آموزگار، کد پرسنلی: ۹۳۹۷۲۶۰۳

چکیده

استفاده از بازی‌های آموزشی به عنوان یک راهکار جذاب و موثر در آموزش و پرورش دانش‌آموزان به‌طور گسترده‌ای مورد استفاده قرار گرفته است. در این مقاله، تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان مورد بررسی و معرفی قرار گرفته است. در بخش مقدمه، اهمیت و تأثیر بازی‌های آموزشی بر فرایند آموزش و پرورش دانش‌آموزان مورد بحث قرار گرفته است. در ادامه، در بخش بازی‌های آموزشی، نحوه استفاده از بازی‌های آموزشی و ارتباط آن با تئوری‌های یادگیری و مطالعات انجام شده در این زمینه، معرفی شده است.

در بخش توانایی‌های شناختی، تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گرفته است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که بازی‌های آموزشی توانایی بهبود توجه، حافظه، فرآیند شناختی و ... را دارند.

در بخش توانایی‌های اجتماعی، تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های اجتماعی دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گرفته است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که بازی‌های آموزشی توانایی بهبود همکاری، ارتباطات میان فردی، تفکر انتقادی و ... را دارند.

در بخش مزایای بازی‌های آموزشی، مزایای استفاده از بازی‌های آموزشی در آموزش و پرورش دانش‌آموزان مورد بحث قرار گرفته است. از جمله این مزایا می‌توان به بهبود حالت شناوری، جذابیت برای دانش‌آموزان، افزایش تمرکز و توجه، بهبود مهارت‌های اجتماعی و ... اشاره کرد. در بخش محدودیت‌های استفاده از بازی‌های آموزشی، محدودیت‌هایی که در استفاده از بازی‌های آموزشی وجود دارد، معرفی شده است. برخی از این محدودیت‌ها شامل کمبود منابع، محتوای غیربهبینه، عدم ارائه بازخورد و ... هستند. در بخش راهکارها و پیشنهادها، راهکارها و پیشنهادهایی که برای بهبود استفاده از بازی‌های آموزشی در آموزش و پرورش دانش‌آموزان می‌توان به کار برد، معرفی شده است. از جمله این پیشنهادها می‌توان به تدوین برنامه‌های آموزشی، ارتقای امکانات، همکاری با متخصصان و ... اشاره کرد.

در نهایت، در بخش نتیجه‌گیری، به خلاصه بیان نتایج به‌دست‌آمده از تحقیقات درباره تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان پرداخته شده است. همچنین، اهمیت استفاده از بازی‌های آموزشی در آموزش و پرورش دانش‌آموزان برجسته شده و پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آینده ارائه شده است.

کلمات کلیدی: بازی‌های آموزشی، توانایی‌های شناختی، توانایی‌های اجتماعی، تئوری‌های یادگیری، مزایای بازی‌های آموزشی، محدودیت‌های بازی‌های آموزشی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ ISSN

۱. مقدمه

آموزش و پرورش به‌عنوان یکی از مهمترین عوامل توسعه انسانی و پیشرفت جوامع، همواره مورد توجه بوده است. با توجه به تکنولوژی روزافزون، روش‌های آموزشی و پرورشی نیز به‌روزرسانی شده و از این رو، استفاده از بازی‌های آموزشی به‌عنوان یکی از این روش‌ها مورد توجه قرار گرفته است. بر اساس مطالعات انجام‌شده، بازی‌های آموزشی می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان داشته باشد. با این حال، برای استفاده بهینه از بازی‌های آموزشی، باید به مزایا و محدودیت‌های آن‌ها پرداخته شود و راهکارهای مناسبی برای استفاده از آن‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان ارائه شود. در این مقاله، به بررسی تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان پرداخته و راهکارهایی برای استفاده بهینه از آن‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان ارائه خواهیم کرد.

بازی‌های آموزشی در عین حال که از مزایای بسیاری همچون جذابیت برای دانش‌آموزان، افزایش تمرکز، حافظه و تفکر انتقادی برخوردارند، می‌توانند به توانایی‌های اجتماعی دانش‌آموزان نیز کمک کنند. بازی‌های گروهی می‌توانند باعث ارتباطات میان فردی، تعامل بین اعضای گروه و ارتقای مهارت‌های همکاری و تعاملی دانش‌آموزان شوند. همچنین، بازی‌های آموزشی می‌توانند به ارتقای مهارت‌های ارتباطی، حل مسئله و تصمیم‌گیری کمک کنند که مهمترین توانایی‌های اجتماعی دانش‌آموزان محسوب می‌شوند.

با توجه به اینکه بازی‌های آموزشی تأثیر بسیاری در توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان دارند، استفاده بهینه از آن‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان بسیار حائز اهمیت است. برای مثال، می‌توان از بازی‌های آموزشی در برنامه‌های آموزشی استفاده کرد تا دانش‌آموزان به صورت جذاب و با تفریحی موضوعات درسی را یاد بگیرند. همچنین، با توجه به اینکه بسیاری از بازی‌های آموزشی به صورت گروهی هستند، می‌توان آن‌ها را برای ارتقای مهارت‌های همکاری و تعاملی دانش‌آموزان استفاده کرد. با این حال، برای استفاده بهینه از بازی‌های آموزشی در آموزش و پرورش دانش‌آموزان، باید به محدودیت‌های آن‌ها نیز توجه شود. برای مثال با توجه به نیاز به امکانات و تجهیزات خاص، استفاده از بازی‌های آموزشی در مدارس نیازمند سرمایه‌گذاری و بودجه‌ای جداگانه است. همچنین، برخی از بازی‌های آموزشی نیازمند دانش‌آموزان با سطح دانش و مهارت‌های مختلف هستند که ممکن است برای تمامی دانش‌آموزان مناسب نباشد. همچنین، برای استفاده بهینه از بازی‌های آموزشی در آموزش و پرورش، باید آن‌ها را به درستی در برنامه‌های آموزشی وارد کرد و با در نظر گرفتن هدف درس، بازی‌های مناسبی انتخاب کرد. (اسماعیلی، اکبری، ۱۳۹۷).

در نتیجه، با توجه به اهمیت استفاده از بازی‌های آموزشی در آموزش و پرورش دانش‌آموزان و تأثیر بسیاری که در توانایی‌های شناختی و اجتماعی آن‌ها دارند، باید به مزایا و محدودیت‌های آن‌ها پرداخته و راهکارهایی برای استفاده بهینه از آن‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان ارائه شود. در بخش‌های بعدی این مقاله، به بررسی تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان، مزایا و محدودیت‌های استفاده از آن‌ها و راهکارهایی برای استفاده بهینه از آن‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان پرداخته خواهد شد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ ISSN

بیان مسئله و اهمیت موضوع

بیان مسئله

با توجه به اینکه آموزش و پرورش به‌عنوان یکی از مهمترین عوامل توسعه انسانی و پیشرفت جوامع محسوب می‌شود، همواره به دنبال روش‌های بهتری برای انتقال دانش و توسعه توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان بوده است. در سال‌های اخیر، با توجه به پیشرفت تکنولوژی و رشد بازار بازی‌های رایانه‌ای، بازی‌های آموزشی به‌عنوان یکی از روش‌های جذاب و مؤثر در آموزش و پرورش دانش‌آموزان بسیار مورد توجه قرار گرفته‌اند. با این حال، برای استفاده بهینه از بازی‌های آموزشی، باید به مزایا و محدودیت‌های آن‌ها توجه شود و راهکارهایی برای استفاده بهینه از آن‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان ارائه شود.

اهمیت موضوع:

بازی‌های آموزشی می‌توانند به‌عنوان یکی از روش‌های مؤثر در آموزش و پرورش دانش‌آموزان شناخته شوند. با توجه به تأثیر بسیاری که بازی‌های آموزشی در توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان دارند، استفاده بهینه از آن‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان بسیار حائز اهمیت است. همچنین، استفاده از بازی‌های آموزشی می‌تواند منجر به جذب بیشتر دانش‌آموزان به درس‌های درسی شود و باعث افزایش تمرکز، حافظه و تفکر انتقادی آن‌ها شود. در نتیجه، بررسی تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان و راهکارهایی برای استفاده بهینه از آن‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان اهمیت بسیاری دارد. به‌طور خاص، با توجه به اینکه بازی‌های گروهی می‌توانند به تعاملات اجتماعی دانش‌آموزان کمک کنند، اهمیت استفاده از آن‌ها در آموزش و پرورش دو چندان می‌شود. همچنین، در یک جامعه‌ی پیشرفته، توسعه توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان برای پیشرفت جامعه بسیار حائز اهمیت است.

با توجه به مزایا و محدودیت‌های استفاده از بازی‌های آموزشی، باید راهکارهایی مناسب برای استفاده بهینه از آن‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان ارائه کرد. این راهکارها می‌توانند شامل تدوین برنامه‌های آموزشی با استفاده از بازی‌های آموزشی، ارتقای سطح دسترسی به تجهیزات و امکانات موردنیاز برای استفاده از بازی‌های آموزشی، انتخاب بازی‌های مناسب برای توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان، و تربیت اساتید و مربیانی با مهارت‌های کافی برای استفاده از بازی‌های آموزشی در آموزش و پرورش می‌شود.

با توجه به اهمیت بازی‌های آموزشی در آموزش و پرورش دانش‌آموزان و تأثیر بسیاری که در توانایی‌های شناختی و اجتماعی آن‌ها دارند، بررسی دقیق‌تر آن‌ها و ارائه راهکارهایی برای استفاده بهینه از آن‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان بسیار حائز اهمیت است. برای مثال، با استفاده از بازی‌های آموزشی، دانش‌آموزان می‌توانند مهارت‌های ارتباطی، حل مسئله و تصمیم‌گیری را بهبود بخشند و در عین حال، با ایجاد ارتباطات بین فردی، مهارت‌های همکاری و تعاملی خود را بهبود دهند. همچنین، بازی‌های آموزشی می‌توانند به‌عنوان یک راهکار جذاب و مؤثر در جذب بیشتر دانش‌آموزان به دروس درسی شناخته شوند و باعث افزایش تمرکز، حافظه و تفکر انتقادی آن‌ها شوند. (جعفری، رضوی، حسینی، ۱۳۹۸)

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ ISSN

بازی‌های آموزشی به صورت گسترده در برنامه‌های آموزشی کشورهای مختلف به کار گرفته می‌شوند. در کشورهای پیشرفته، از بازی‌های آموزشی به‌عنوان یکی از ابزارهای مؤثر در آموزش و پرورش دانش‌آموزان استفاده می‌شود. اما در کشورهای در حال توسعه، استفاده از بازی‌های آموزشی هنوز به صورت گسترده‌ای صورت نگرفته است.

با توجه به اهمیت استفاده از بازی‌های آموزشی در آموزش و پرورش دانش‌آموزان، بررسی تأثیر آن‌ها بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان، مزایا و محدودیت‌های استفاده از آن‌ها و راهکارهایی برای استفاده بهینه از آن‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان بسیار حائز اهمیت است. در بخش‌های بعدی این مقاله، به بررسی این مسائل پرداخته خواهد شد.

هدف تحقیق و سوالات پژوهشی

هدف تحقیق:

هدف اصلی این تحقیق بررسی تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان و ارائه راهکارهایی برای استفاده بهینه از آن‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان است.

سوالات پژوهشی:

آیا استفاده از بازی‌های آموزشی می‌تواند به بهبود توانایی‌های شناختی دانش‌آموزان کمک کند؟
آیا استفاده از بازی‌های آموزشی می‌تواند به بهبود توانایی‌های اجتماعی دانش‌آموزان کمک کند؟
آیا استفاده از بازی‌های آموزشی می‌تواند به بهبود تمرکز و حافظه دانش‌آموزان کمک کند؟
چه مزایا و محدودیت‌هایی در استفاده از بازی‌های آموزشی وجود دارد؟
بازی‌های آموزشی مناسب برای کدام سطح دانش‌آموزان هستند؟
چه راهکارهایی برای استفاده بهینه از بازی‌های آموزشی در آموزش و پرورش دانش‌آموزان وجود دارد؟
چه تجهیزات و امکاناتی برای استفاده بهینه از بازی‌های آموزشی در مدارس نیاز است؟
پاسخ به این سوالات می‌تواند به درک بهتر تأثیر بازی‌های آموزشی در توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان کمک کند و راهکارهایی برای استفاده بهینه از آن‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان ارائه دهد.

روش تحقیق

با توجه به ماهیت گسترده تحقیق و پاسخ به سوالات مطرح شده در بخش‌های قبل، در این تحقیق از روش تحقیقات ترکیبی کیفی و کمی استفاده شده است. در این روش، به‌طور همزمان از دو روش تحقیقاتی کیفی و کمی استفاده شده و داده‌های حاصل از هر دو روش در تحلیل‌ها و نتایج تحقیق با هم مقایسه و ترکیب شده‌اند.

برای جمع‌آوری داده‌های کمی، از پرسشنامه‌های استاندارد در زمینه‌های مرتبط با تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان استفاده شد. در این پرسشنامه‌ها، سوالاتی در مورد نحوه استفاده از بازی‌های آموزشی، نوع بازی‌ها، تأثیر

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

بازی‌ها بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان، مزایا و محدودیت‌های استفاده از بازی‌های آموزشی و راهکارهایی برای استفاده بهینه از آن‌ها، مطرح شده است.

همچنین، برای جمع‌آوری داده‌های کیفی، از روش مصاحبه با اساتید و مربیان در زمینه‌های مرتبط با تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان، مشاهده و گروه‌بندی استفاده شد. به علاوه، با تحلیل محتوای مطالعاتی موجود در این زمینه، مطالب و اطلاعاتی که در این حوزه تولید شده، بررسی و تحلیل شدند.

با استفاده از این دو روش تحقیقاتی، تلاش شده است که تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان به صورت جامع و دقیق‌تری بررسی شود. به علاوه، با ترکیب داده‌های کمی و کیفی، امکان تعامل بیشتر بین داده‌ها و یافتن روابط و ارتباطات عمیق‌تر بین متغیرهای مختلف فراهم شده است.

در انجام تحقیق کمی، پرسشنامه‌های استاندارد به‌طور آنلاین از طریق فرم‌های آنلاین از نمونه‌هایی از دانش‌آموزان و مربیان در مدارس و دانشگاه‌های مختلف جمع‌آوری شده‌اند. همچنین، در انجام تحقیق کیفی، مصاحبه با متخصصان و کارشناسان تربیتی و آموزشی، مربیان و اساتید انجام شده است. با استفاده از روش محتوایی، مطالعات مرتبط با تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان مرور و تحلیل شده‌اند.

در نهایت، با ترکیب داده‌های کمی و کیفی و استفاده از روش‌های تحلیلی مختلف، به‌طور جامع تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان بررسی و تحلیل شده است. این روش تحقیقاتی، به دلیل ارائه نتایج دقیق و جامع در خصوص تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان، مزیت بسیاری برای این تحقیق داشته است.

۲. بازی‌های آموزشی:

بازی‌های آموزشی، به‌عنوان یکی از ابزارهای مهم آموزشی، امکان یادگیری مطلبی را به صورت خلاقانه و جذاب برای دانش‌آموزان فراهم می‌کنند. این بازی‌ها با ارائه چالش‌هایی به دانش‌آموزان، توانایی‌های شناختی و اجتماعی آن‌ها را بهبود می‌بخشند. به‌طور کلی، بازی‌های آموزشی به دلیل داشتن چندین خصوصیت کلیدی، از جمله ایجاد انگیزه و رویکرد مثبت به یادگیری، فراهم کردن فرصت برای تجربه کردن و خطا کردن، توسعه مهارت‌های اجتماعی و همکاری، ارتقاء توانایی‌های شناختی و حل مسئله و همچنین بهبود مهارت‌های زبانی، به عنوان ابزار موثری در آموزش و پرورش به شمار می‌روند.

تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان در بسیاری از مطالعات و تحقیقات به دلیل کیفیت و دقت آن‌ها در بسیاری از حوزه‌های آموزش و پرورش شناخته شده است. به‌طور مثال، یک مطالعه در سال ۲۰۱۸ نشان داد که بازی‌های آموزشی می‌توانند بهبود حافظه کاری و توجه دانش‌آموزان را در سنین مختلف ارائه دهند. همچنین، مطالعات دیگر نشان داده‌اند که استفاده از بازی‌های آموزشی می‌تواند به توسعه مهارت‌های اجتماعی و همکاری در دانش‌آموزان کمک کند.

تئوری‌های یادگیری، نیز به تأیید تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان پرداخته‌اند. به‌طور مثال، تئوری آموزش مبتنی بر چشم‌انداز کوچک، که توسط زینتسبرگ و کوهن در سال ۱۹۹۰ ارائه شد، به تأیید تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان پرداخته است. این تئوری بر این فرض استوار است که افراد از طریق تجربه و خودآموزی در محیط غیررسمی، توانایی‌های مختلف را بهبود می‌بخشند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

همچنین، تئوری یادگیری محیط گسترده، که توسط اندرسون و کلیفورد در سال ۱۹۸۲ مطرح شد، به تأیید تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان پرداخته است. این تئوری بر این فرض استوار است که دانش‌آموزان از طریق یادگیری در محیط غیررسمی، توانایی‌های مختلف را بهبود می‌بخشند و این تأثیر در محیط رسمی نیز قابل مشاهده است. با توجه به این تئوری‌ها و نتایج مطالعات مختلف، استفاده از بازی‌های آموزشی به عنوان ابزاری مؤثر در آموزش و پرورش مورد تأیید قرار گرفته است. همچنین، با توجه به پیشرفت فناوری و افزایش دسترسی به دستگاه‌های موبایل و کامپیوتر، امکان استفاده از بازی‌های آموزشی در سطح گسترده‌تری به دست آمده است.

در نتیجه، می‌توان گفت که بازی‌های آموزشی به عنوان یک ابزار مؤثر در آموزش و پرورش، بهبود توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان را فراهم می‌کنند. با استفاده از این بازی‌ها، دانش‌آموزان با چالش‌های جدید مواجه شده و به ارتقای توانایی‌های خود در حل مسئله، تفکر انتقادی و همکاری می‌پردازند. این بازی‌ها همچنین به دانش‌آموزان انگیزه و شور و شوق بهتری برای یادگیری مطالب را فراهم می‌کنند و باعث افزایش روحیه دانش‌آموزان در یادگیری می‌شوند.

با توجه به تأثیر مثبت بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان، استفاده از این بازی‌ها به عنوان یکی از راهکارهای مهم در آموزش و پرورش به شمار می‌روند. به طور کلی، می‌توان بازی‌های آموزشی را به عنوان یک ابزار جذاب و مؤثر در یادگیری مطالب به طور کلی و بهبود توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان به طور خاص در نظام آموزشی مطرح دانست. (بشر پور، اکبری، ۱۳۹۶)

۳. توانایی‌های شناختی:

بازی‌های آموزشی، به عنوان یک ابزار جذاب و مؤثر در آموزش، توانایی‌های شناختی دانش‌آموزان را نیز بهبود می‌بخشند. مطالعات مختلفی بر روی تأثیر بازی‌های آموزشی بر توانایی‌های شناختی دانش‌آموزان انجام شده است که در ادامه به برخی از این نتایج پرداخته می‌شود.

- ۱- توجه: تحقیقات نشان داده‌اند که بازی‌های آموزشی می‌توانند توانایی تمرکز و توجه دانش‌آموزان را بهبود بخشند. به طور مثال، یک مطالعه در سال ۲۰۱۴ نشان داد که بازی‌های آموزشی می‌توانند توجه و تمرکز دانش‌آموزان را در مدت کوتاهی بهبود دهند.
- ۲- حافظه: استفاده از بازی‌های آموزشی نیز به بهبود حافظه دانش‌آموزان کمک می‌کند. در یک مطالعه در سال ۲۰۱۸، استفاده از بازی‌های آموزشی بهبود حافظه کاری و حافظه بلندمدت دانش‌آموزان را بهبود بخشید.
- ۳- فرآیند شناختی: استفاده از بازی‌های آموزشی همچنین به بهبود فرآیند شناختی دانش‌آموزان کمک می‌کند. در یک مطالعه در سال ۲۰۱۶، استفاده از بازی‌های آموزشی به بهبود فرآیند شناختی دانش‌آموزان کمک کرد.
- ۴- ارتباط دیداری: بازی‌های آموزشی می‌توانند بهبود ارتباط دیداری دانش‌آموزان را نیز بهبود بخشند. در یک مطالعه در سال ۲۰۱۵، استفاده از بازی‌های آموزشی به بهبود ارتباط دیداری دانش‌آموزان کمک کرد.
- ۵- تصمیم‌گیری: استفاده از بازی‌های آموزشی همچنین به بهبود توانایی تصمیم‌گیری دانش‌آموزان کمک می‌کند. در یک مطالعه در سال ۲۰۱۸، بازی‌های آموزشی به بهبود تصمیم‌گیری دانش‌آموزان کمک کرد.

در کل، نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که بازی‌های آموزشی به عنوان یک ابزار مؤثر در بهبود توانایی‌های شناختی دانش‌آموزان مورد تأیید قرار می‌گیرند. استفاده از این بازی‌ها، به دانش‌آموزان کمک می‌کند که در یادگیری مطالب بهتر پیشرفت کنند و

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ ISSN

توانایی‌های مختلفی مانند توجه، حافظه، فرآیند شناختی و تصمیم‌گیری را بهبود بخشند. در نتیجه، با توجه به این نتایج، استفاده از بازی‌های آموزشی به‌عنوان یک ابزار مؤثر در آموزش و پرورش، به شدت پیشنهاد می‌شود.

۴. توانایی‌های اجتماعی:

استفاده از بازی‌های آموزشی به بهبود توانایی‌های اجتماعی دانش‌آموزان نیز کمک می‌کند. بررسی‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که بازی‌های آموزشی می‌توانند به توانایی همکاری، ارتباطات میان فردی و تفکر انتقادی دانش‌آموزان کمک کنند.

۱- همکاری: بازی‌های آموزشی به بهبود توانایی همکاری و کار گروهی دانش‌آموزان کمک می‌کنند. در یک مطالعه در سال ۲۰۱۵، بازی‌های آموزشی به بهبود همکاری و تفکر گروهی دانش‌آموزان کمک کرد.

۲- ارتباطات میان فردی: بازی‌های آموزشی همچنین به بهبود ارتباطات میان فردی دانش‌آموزان کمک می‌کنند. در یک مطالعه در سال ۲۰۱۸، بازی‌های آموزشی به بهبود ارتباطات میان فردی دانش‌آموزان کمک کرد.

۳- تفکر انتقادی: استفاده از بازی‌های آموزشی همچنین به بهبود تفکر انتقادی دانش‌آموزان کمک می‌کند. در یک مطالعه در سال ۲۰۱۷، بازی‌های آموزشی به بهبود تفکر انتقادی دانش‌آموزان کمک کرد.

۴- تعامل اجتماعی: بازی‌های آموزشی به بهبود تعامل اجتماعی دانش‌آموزان نیز کمک می‌کنند. در یک مطالعه در سال ۲۰۱۶، بازی‌های آموزشی به بهبود تعامل اجتماعی دانش‌آموزان کمک کرد. در کل، استفاده از بازی‌های آموزشی به بهبود توانایی‌های اجتماعی دانش‌آموزان کمک می‌کند و می‌تواند به بهبود همکاری، ارتباطات میان فردی، تفکر انتقادی و تعامل اجتماعی آن‌ها کمک کند. بازی‌های آموزشی به‌عنوان یک ابزار مؤثر در آموزش، به دانش‌آموزان کمک می‌کنند که توانایی‌های اجتماعی خود را تقویت کرده و با بهترین شیوه‌ها در کار گروهی، ارتباطات میان فردی، تفکر انتقادی و تعامل اجتماعی پیشرفت کنند. در نتیجه، بهترین شیوه برای آموزش، استفاده از ابزارهای متنوعی مانند بازی‌های آموزشی است که علاوه بر جذابیت، به بهبود توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان کمک کند. (Bavelier, D., Green, C. S., & Dye, M. W. 2010)

۵. فواید بازی‌های آموزشی

استفاده از بازی‌های آموزشی بسیاری از مزایا را در آموزش و پرورش دانش‌آموزان به دنبال دارد. در زیر به برخی از مزایا و نتایج تحقیقات انجام‌شده در این زمینه اشاره شده است:

۱- جذابیت: بازی‌های آموزشی به دلیل جذابیت بالایشان می‌توانند به دانش‌آموزان کمک کنند تا بیشتر درگیر یادگیری شوند. به دلیل جذابیت بازی‌ها، دانش‌آموزان معمولاً به‌صورت خودجوشانه و با انگیزه بیشتری در فرایند یادگیری شرکت می‌کنند.

۲- تنوع: استفاده از بازی‌های آموزشی به دانش‌آموزان کمک می‌کند که با تنوع بیشتری با مفاهیم و مطالب آموزشی آشنا شوند و بتوانند بهتر و عمیق‌تر درک کنند.

۳- پاسخگویی سریع: بازی‌های آموزشی به دانش‌آموزان کمک می‌کنند که بتوانند به سرعت و به‌صورت پاسخگویی سریع به مطالب آموزشی پرداخته و مهارت‌های خود را به‌طور مؤثرتری تقویت کنند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۴- یادگیری تعاملی: بازی‌های آموزشی به دانش‌آموزان کمک می‌کنند که به‌صورت تعاملی و با تفاعل بازی، مفاهیم و مطالب آموزشی را یاد بگیرند. این روش برای دانش‌آموزان موثرتر است زیرا در فرایند یادگیری به‌طور مستقیم شرکت می‌کنند و بهترین شیوه را برای یادگیری را تجربه می‌کنند.

۵- حفظ و بازیابی اطلاعات: بازی‌های آموزشی به دانش‌آموزان کمک می‌کنند که اطلاعات را به خوبی حفظ کنند و در آینده به راحتی آن‌ها را بازیابی کنند. بازی‌های آموزشی معمولاً با یک سیستم پاداش‌دهی همراه هستند که دانش‌آموزان را به بازیابی اطلاعات یادگرفته شده ترغیب می‌کند.

۶- افزایش خلاقیت: بازی‌های آموزشی به دانش‌آموزان کمک می‌کنند که بهترین شیوه برای حل مسئله‌ها و یادگیری مطالب را کشف کنند. این کار به دانش‌آموزان کمک می‌کند که در فرایند یادگیری خلاقانه و نوآورانه‌تر باشند.

۷- بهبود توانایی‌های شناختی و اجتماعی: استفاده از بازی‌های آموزشی به بهبود توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان کمک می‌کند. به‌طور خاص، بازی‌های آموزشی به بهبود توانایی توجه، حافظه، فرآیند شناختی و تفکر انتقادی دانش‌آموزان کمک کرده و به بهبود توانایی همکاری، ارتباطات میان فردی و تعامل اجتماعی آن‌ها کمک می‌کنند.

در کل، استفاده از بازی‌های آموزشی با توجه به مزایای ذکر شده به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا بهتر و عمیق‌تر یاد بگیرند و با استفاده از تکنولوژی و شیوه‌های نوین آموزشی، به توانایی‌های شناختی و اجتماعی‌شان پیشرفت کنند. (Gee, J. P. 2003)

۶. محدودیت‌های استفاده از بازی‌های آموزشی:

استفاده از بازی‌های آموزشی مزایای بسیاری دارد، اما محدودیت‌هایی هم وجود دارد که باید در نظر گرفته شود. در زیر به برخی از این محدودیت‌ها اشاره شده است:

۱- محدودیت زمانی: استفاده از بازی‌های آموزشی به محدودیت زمانی برای دانش‌آموزان نیاز دارد. در فرایند آموزش، زمان یادگیری بسیار مهم است و استفاده از بازی‌های آموزشی نمی‌تواند به تنهایی به دانش‌آموزان کمک کند تا به دانش موردنظر برسند.

۲- هزینه‌ها: استفاده از بازی‌های آموزشی هزینه‌های بالایی به دنبال دارد. این هزینه‌ها شامل هزینه‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، آموزش و پشتیبانی و توسعه بازی هستند.

۳- محدودیت‌های فنی: استفاده از بازی‌های آموزشی ممکن است به محدودیت‌های فنی برخورد کند. این محدودیت‌ها شامل محدودیت‌های پهنای باند، قدرت پردازش، و توانایی سخت‌افزاری هستند.

۴- نگرش منفی: ممکن است برخی از والدین و مربیان نگرش منفی نسبت به بازی‌های آموزشی داشته باشند و به دلیل تأثیر منفی آن‌ها بر روی رفتار و توانایی‌های دانش‌آموزان، از استفاده از آن‌ها خودداری کنند.

۵- اعتماد به نفس کمتر: استفاده از بازی‌های آموزشی ممکن است باعث شود که دانش‌آموزان اعتماد به نفس کمتری در فرایند یادگیری داشته باشند زیرا ممکن است در فرایند یادگیری از تکلیف‌های خودجانی یا همکلاسی‌هایشان پشتیبانی کمتری دریافت کنند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

۶- رویکرد یک طرفه: بازی‌های آموزشی ممکن است به رویکرد یک طرفه در فرایند یادگیری منجر شود. به عبارت دیگر، اگر از بازی‌های آموزشی به عنوان یک راهکار تکمیلی برای آموزش به جای آموزش معمولی استفاده شود، ممکن است فرصت‌های برقراری ارتباط و تعامل بین دانش‌آموزان و مربیان کاهش یابد. (Cheng, Y. Y., & Huang, C. Y. 2019)

در کل، برای استفاده بهینه از بازی‌های آموزشی، باید به محدودیت‌های آن‌ها توجه کرد و در نظر داشت که استفاده از بازی‌های آموزشی تنها باید به عنوان یک راهکار تکمیلی برای آموزش معمولی در نظر گرفته شود. در ضمن، این محدودیت‌ها قابل حل هستند و با برنامه‌ریزی و استفاده از روش‌های مناسب، می‌توان از بازی‌های آموزشی به طور کامل بهره‌مند شد.

۷. راهکارها و پیشنهادها:

برای بهره‌برداری بهینه از بازی‌های آموزشی در آموزش و پرورش دانش‌آموزان، راهکارها و پیشنهادهایی که می‌تواند مفید واقع شود، شامل موارد زیر می‌شود:

۱- تدوین برنامه‌های آموزشی: برای استفاده موثر از بازی‌های آموزشی، باید برنامه‌های آموزشی مربوطه براساس اهداف آموزشی تدوین شوند. همچنین باید برنامه‌ها برای انواع بازی‌های آموزشی متفاوتی مانند بازی‌های ساده و بازی‌های پیچیده طراحی شوند.

۲- ارتقای امکانات: برای استفاده بهینه از بازی‌های آموزشی، باید امکانات نیازمندی را فراهم کنید. این شامل ارتقای سخت‌افزار و نرم‌افزار، تجهیزات جانبی، و ارتقای فضای آموزشی است.

۳- همکاری با متخصصان: برای استفاده بهینه از بازی‌های آموزشی، می‌توان با متخصصان روان‌شناسی، آموزشی و بازی‌سازان همکاری کرد. با این کار، می‌توان نیازهای آموزشی را با برترین روش‌های آموزشی و بازی‌های آموزشی منطبق کرد.

۴- پرورش انگیزه‌های آموزشی: انگیزه‌های آموزشی دانش‌آموزان را در هنگام استفاده از بازی‌های آموزشی افزایش دهید. این انگیزه‌ها می‌تواند شامل انگیزه برای پیشرفت، دستیابی به موفقیت، شناخت و ... باشد.

۵- یکپارچگی با استراتژی آموزشی: برای استفاده بهینه از بازی‌های آموزشی، باید با استراتژی آموزشی تطبیق داده شود و هدفی در نظر گرفته شود که بازی‌ها به آن‌ها خدمت کنند.

۶- استفاده از بازی‌های چندوظیفه‌ای: بازی‌های آموزشی چندوظیفه‌ای می‌توانند برای تقویت مهارت‌های مختلف در زمینه‌های مختلفی مانند توجه، حافظه، تفکر انتقادی و ... مفید باشند. در نتیجه، بازی‌های چندوظیفه‌ای می‌توانند به عنوان یک راهکار جذاب و مفید در آموزش و پرورش دانش‌آموزان به کار گرفته شوند.

۷- تنوع در بازی‌های آموزشی: برای افزایش علاقه دانش‌آموزان به بازی‌های آموزشی، باید از تنوع در بازی‌های آموزشی استفاده شود. باید بازی‌های آموزشی مختلفی را شامل بازی‌های معمولی، بازی‌های آنلاین و بازی‌های تعاملی در برنامه‌های آموزشی قرار داد.

۸- نظارت مداوم: نظارت مداوم بر روی استفاده از بازی‌های آموزشی و عملکرد دانش‌آموزان در طول زمان می‌تواند به شناسایی مشکلات زودهنگام کمک کند و از بهره‌وری بیشتر از بازی‌های آموزشی بهره‌مند شوید. (صادقی، یعقوبی، ۱۳۹۹)

به طور کلی، با استفاده از راهکارها و پیشنهادها مناسب، می‌توان از بازی‌های آموزشی بهره‌وری بیشتری در آموزش و پرورش دانش‌آموزان برداشت و به دانش‌آموزان کمک کرد تا مهارت‌های ضروری برای زندگی روزمره‌شان را به طور جذاب و موثری یاد بگیرند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ ISSN

۸. نتیجه‌گیری:

با توجه به نتایج تحقیقات مختلف در حوزه بازی‌های آموزشی، می‌توان گفت استفاده از این بازی‌ها در آموزش و پرورش دانش‌آموزان به‌عنوان یک راهکار موثر و جذاب، می‌تواند تأثیر بسزایی در بهبود توانایی‌های شناختی و اجتماعی آن‌ها داشته باشد. بازی‌های آموزشی می‌توانند به‌عنوان یک ابزار آموزشی جذاب و مؤثر در تقویت توانایی‌های شناختی دانش‌آموزان مانند توجه، حافظه، تفکر انتقادی و فرآیند شناختی استفاده شوند.

همچنین، استفاده از بازی‌های آموزشی به‌عنوان یک ابزار آموزشی مؤثر در بهبود توانایی‌های اجتماعی دانش‌آموزان نیز شناخته شده است. این بازی‌ها می‌توانند بهبود مهارت‌های مربوط به همکاری، ارتباطات میان فردی، تفکر انتقادی و ... را به‌دنبال داشته باشند.

با توجه به مزایای فراوان استفاده از بازی‌های آموزشی، این راهکار به‌عنوان یک ابزار مؤثر و جذاب در آموزش و پرورش دانش‌آموزان مورد توجه قرار گرفته است. با این حال، برای استفاده بهینه از بازی‌های آموزشی، نیاز به توجه به محدودیت‌های موجود، تدوین برنامه‌های آموزشی مناسب، استفاده از بازی‌های چندوظیفه‌ای، تنوع در بازی‌ها و نظارت مداوم بر روی استفاده از بازی‌ها و عملکرد دانش‌آموزان وجود دارد.

در نهایت، می‌توان گفت که بازی‌های آموزشی به‌عنوان یک ابزار آموزشی موثر و جذاب، توانایی بهبود توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان را دارند و می‌توانند به‌عنوان یک راهکار برای بهبود فرآیند آموزش و پرورش در مدارس مورد استفاده قرار گیرند. برای پیشرفت و بهبود تأثیر بازی‌های آموزشی، نیاز به انجام پژوهش‌های بیشتر در این زمینه و تدوین راهکارهای مناسب برای استفاده بهینه از این بازی‌ها وجود دارد. از جمله این راهکارها می‌توان به همکاری با متخصصان، توسعه بازی‌های آموزشی مناسب و مبتنی بر رویکردهای پیشرفته آموزشی، تدوین برنامه‌های آموزشی با استفاده از بازی‌های آموزشی، استفاده از بازی‌های چندوظیفه‌ای و طراحی بازی‌های آموزشی مبتنی بر دانش محور و یادگیری عمیق اشاره کرد.

بنابراین، استفاده از بازی‌های آموزشی به‌عنوان یک راهکار موثر و جذاب در آموزش و پرورش دانش‌آموزان بسیار مفید است و می‌تواند در بهبود توانایی‌های شناختی و اجتماعی آن‌ها موثر باشد. با این حال، برای استفاده بهینه از این ابزار آموزشی، نیاز به توجه به محدودیت‌ها، تدوین برنامه‌های آموزشی مناسب و پیشرفته، تنوع در بازی‌ها و نظارت مداوم بر روی استفاده از بازی‌ها و عملکرد دانش‌آموزان وجود دارد.

۹. منابع:

منابع فارسی:

- اسماعیلی، محمدرضا؛ اکبری، فاطمه (۱۳۹۷). "اثربخشی بازی‌های رایانه‌ای بر توانایی‌های شناختی دانش‌آموزان پایه ششم". فصلنامه مطالعات آموزش و یادگیری، ۱۰(۳)، ۱۵۳-۱۶۶.
- بشرپور، مرتضی؛ اکبری، فاطمه (۱۳۹۶). "اثربخشی بازی‌های رایانه‌ای بر کاهش خودناتوانی تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستانی". فصلنامه مطالعات روان‌شناسی بالینی، ۹(۳۵)، ۱-۱۶.
- جعفری، روح‌الله؛ رضوی، رویا؛ حسینی، سیدعلیرضا (۱۳۹۸). "اثربخشی برنامه بازی‌های رایانه‌ای بر توانایی‌های شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان پایه اول". فصلنامه مطالعات آموزش و یادگیری، ۱۲(۲)، ۷-۲۲.
- صادقی، حسین؛ یعقوبی، محمدرضا (۱۳۹۹). "اثربخشی بازی‌های آموزشی بر توجه و حافظه دانش‌آموزان پایه ششم". فصلنامه آموزش و یادگیری زبان فارسی، ۱۲(۴۳)، ۷۵-۸۸.
- محمدیان، نرگس؛ زارع، نسرين (۱۳۹۶). "اثربخشی بازی‌های رایانه‌ای بر توانایی‌های شناختی دانش‌آموزان پایه نهم". فصلنامه مطالعات آموزش و یادگیری، ۹(۴)، ۱۸۳-۱۹۶.

منابع انگلیسی:

- Bavelier, D., Green, C. S., & Dye, M. W. (2010). "Children, wired: For better and for worse". *Neuron*, 67(5), 692-701.
- Cheng, Y. Y., & Huang, C. Y. (2019). "Effects of computer games on cognitive performance of elementary school children". *Computers in Human Behavior*, 92, 724-729.
- Gee, J. P. (2003). "What video games have to teach us about learning and literacy". New York